

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-1
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	
แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเชียงใหม่	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรรม ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2567	2-10
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-8

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	2-7
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของ ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	6-5
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

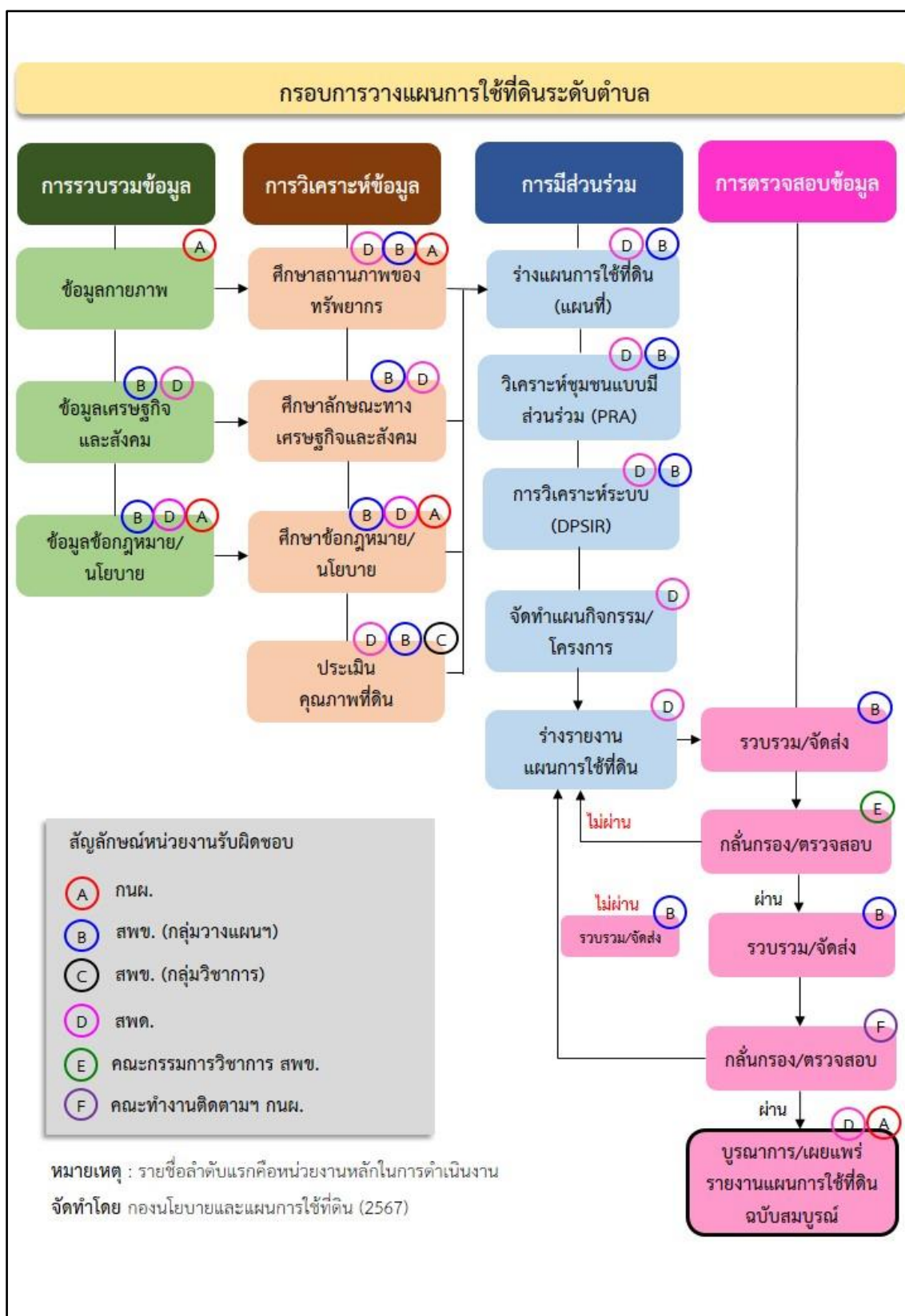
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“สองแควสังคมแห่งการเรียนรู้ บ้านเมืองน่าอยู่ เขตชีววัฒนธรรม ชุมชนร่วมพัฒนาโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น” (เทศบาลตำบลสองแคว, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอดอยหล่อ มีพื้นที่ประมาณ 8.07 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,044 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสันติสุข อำเภอดอยหล่อ ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลท่าตุ้ม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

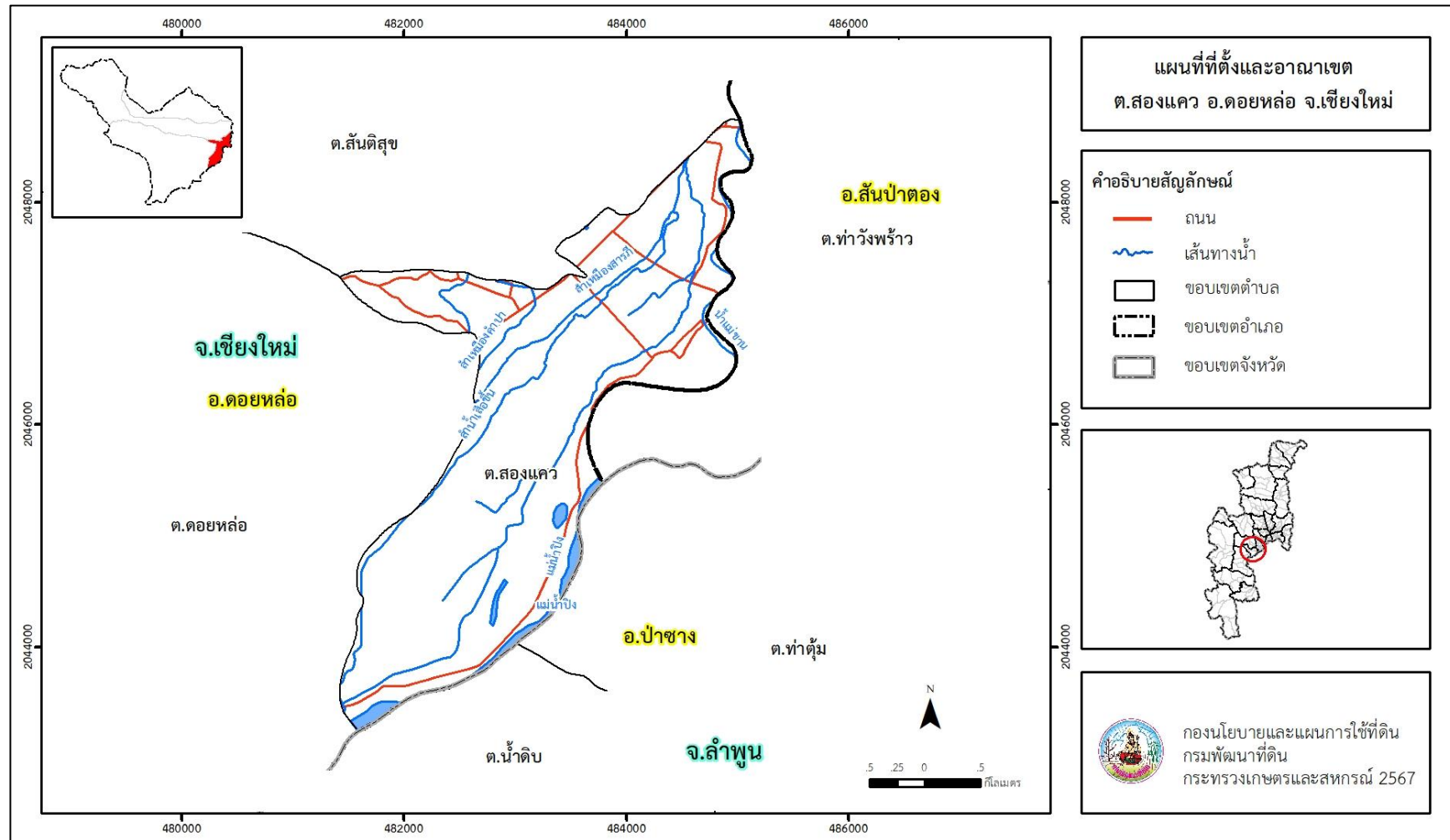
หมู่ที่ 1 บ้านแม่ขาน	หมู่ที่ 5 บ้านสองแคว
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งห่อ	หมู่ที่ 6 บ้านหัวข่วง
หมู่ที่ 3 บ้านท่ามะโอ	หมู่ที่ 7 บ้านป่าลาน
หมู่ที่ 4 บ้านกลาง	หมู่ที่ 8 บ้านสามหลัง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาด ทิศใต้ติดแม่น้ำปิง และมีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น น้ำแม่ขาน ลำน้ำเสือชั้น ลำน้ำเสือชั้น ลำเหมืองคำป่า ลำเหมืองสารภี ลำเหมืองหนองเย็น

แผนการใช้ที่ดินตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.7 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 16.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1193.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 124 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 224.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายน ถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

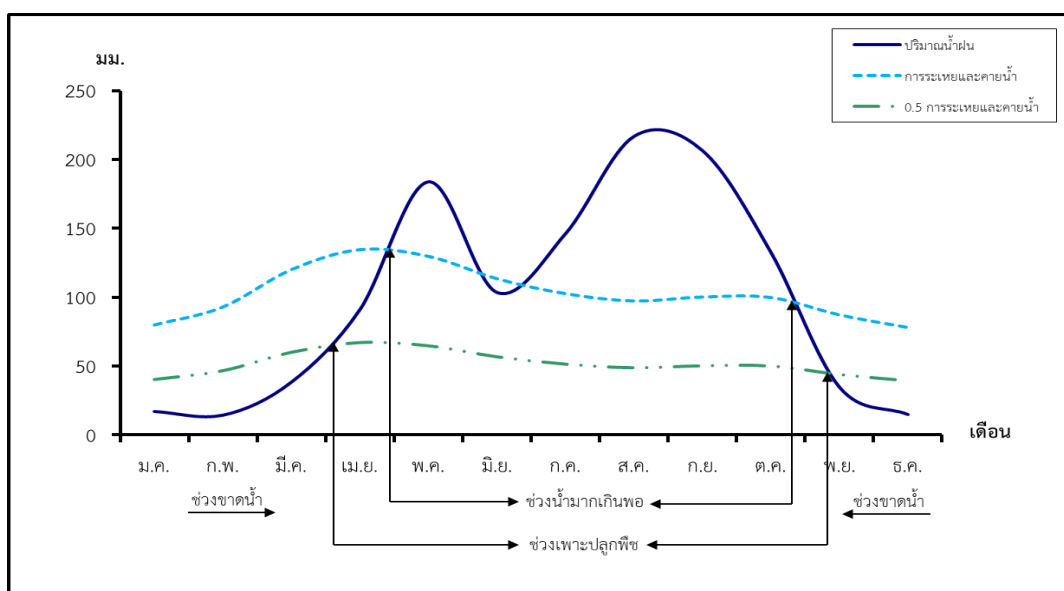
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเชียงใหม่¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	16.0	30.2	22.2	69.0	14.2	1.8	92.4	13.9
ก.พ.	17.2	33.0	24.5	58.0	13.0	1.4	104.7	12.7
มี.ค.	20.5	35.5	27.5	54.0	25.7	3.6	141.4	24.6
เม.ย.	23.6	36.7	29.5	58.0	62.1	7.4	157.2	55.9
พ.ค.	24.3	34.7	28.6	72.0	179.9	15.6	144.8	128.1
มิ.ย.	24.6	33.3	28.1	76.0	120.6	16.4	119.4	97.3
ก.ค.	24.4	32.3	27.6	79.0	146.1	19.3	109.7	111.9
ส.ค.	24.1	31.8	27.1	82.0	218.4	21.4	105.1	142.1
ก.ย.	23.8	32.1	27.0	82.0	224.1	18.9	107.7	143.7
ต.ค.	22.8	32.0	26.5	79.0	133.8	12.1	111.0	105.2
พ.ย.	20.3	31.1	24.9	75.0	40.7	4.4	98.1	38.0
ธ.ค.	17.3	29.4	22.6	73.0	14.9	2.1	88.7	14.5
เฉลี่ย	21.6	32.7	26.3	71.4	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,193.5	124.4	1,380.1	887.9

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,253 ไร่ หรือร้อยละ 24.84 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 3,339 ไร่ หรือร้อยละ 66.20 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,809 ไร่ หรือร้อยละ 35.87 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่ นาข้าว+พืชผัก

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 34 ไร่ หรือร้อยละ 0.67 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ไม้ยืนต้นผสม

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,371 ไร่ หรือร้อยละ 27.18 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ลำไย มะม่วง

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 92 ไร่ หรือร้อยละ 1.82 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชผัก

6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 217 ไร่ หรือร้อยละ 4.30 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 235 ไร่ หรือร้อยละ 4.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่งหญ้าธรรมชาติ พุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,253	24.84
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,128	22.36
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	21	0.42
U405	ถนน	40	0.79
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	53	1.05
U603	สุสาน ป่าช้า	11	0.22
A	พื้นที่เกษตรกรรม	3,339	66.20
A100	นาไร่	130	2.58
A101	นาข้าว	1,671	33.13

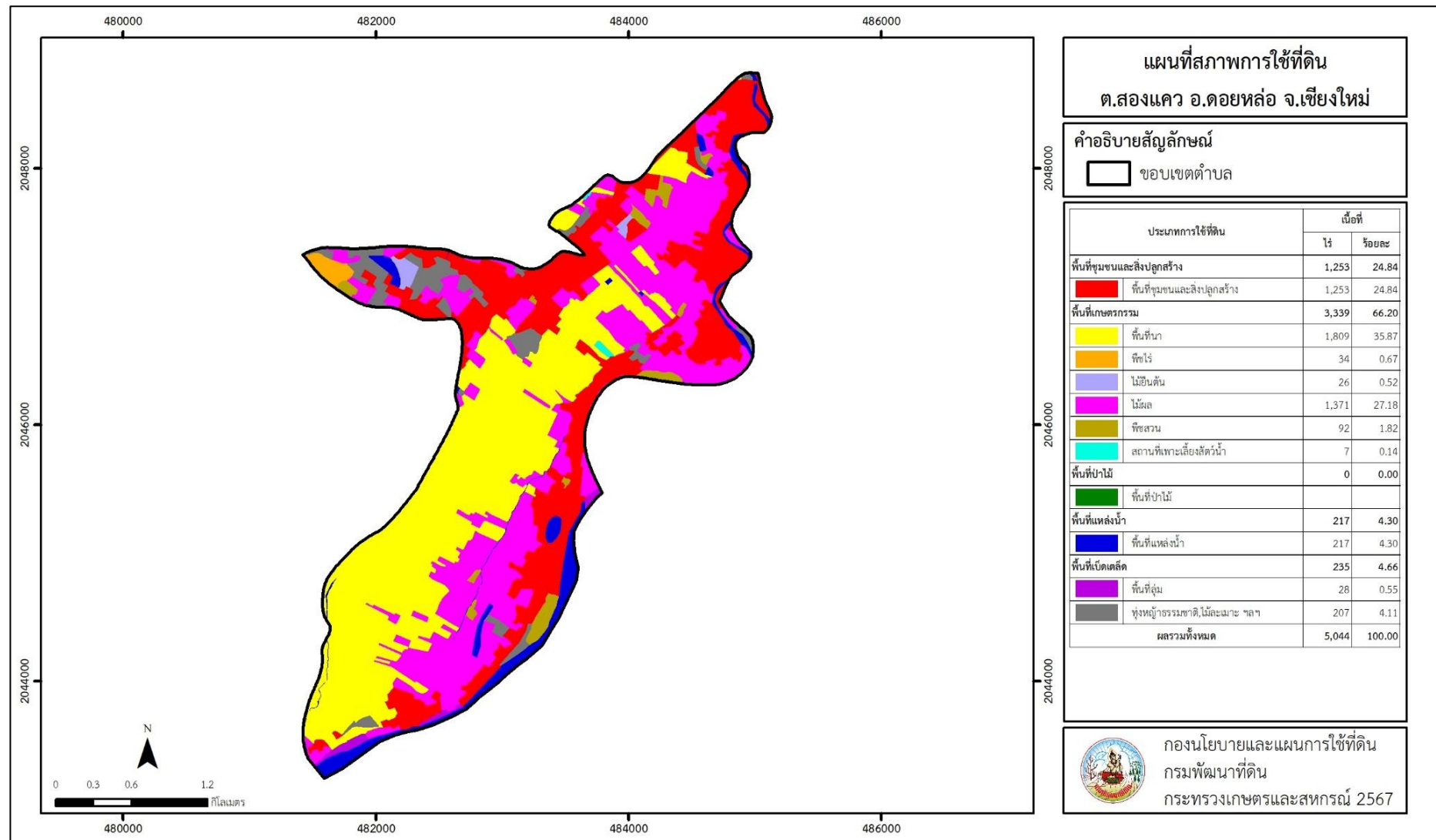

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	8	0.16
A200	ไร่ร้าง	34	0.67
A301	ไม้ยืนต้นผสม	7	0.14
A305	สัก	19	0.38
A407	มะม่วง	9	0.18
A413	ลำไย	1,362	27.00
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	52	1.03
A502	พืชผัก	40	0.79
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	7	0.14
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	235	4.66
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	129	2.56
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	48	0.95
M201	พื้นที่ลุ่ม	28	0.55
M304	บ่อดิน	5	0.10
M405	พื้นที่ถม	25	0.50
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	217	4.30
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	168	3.33
W201	อ่างเก็บน้ำ	12	0.24
W202	บ่อน้ำในไร่นา	37	0.73
ผลรวมทั้งหมด		5,044	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลสองแคว มีประชากรรวม 4,556 คน แยกเป็นชาย 2,145 คน เป็นหญิง 2,411 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 564.53 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,095 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 743 ครัวเรือน หรือร้อยละ 35.47 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,352 ครัวเรือน หรือร้อยละ 64.53 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสองแคว	2,095	2,145	2,411	4,556
หมู่ที่ 1 แม่ขาน	338	322	330	652
หมู่ที่ 2 หุ้งห่อ	177	194	239	433
หมู่ที่ 3 ท่ามะโอ	259	286	347	633
หมู่ที่ 4 กลาง	224	279	285	564
หมู่ที่ 5 สองแคว	250	284	312	596
หมู่ที่ 6 หัวข่วง	299	314	356	670
หมู่ที่ 7 ป่าลาน	135	142	156	298
หมู่ที่ 8 สามหลัง	413	324	386	710

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,095	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	743	35.47
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,352	64.53

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 5,044 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,095 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.41 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 3,339 ไร่ หรือร้อยละ 66.20 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.49 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา และปลูกไม้ผล โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 743 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ลำไย เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 154,047.02 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 65,895.92 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 76,848.35 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 32,873.03 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 77,198.67 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 33,022.89 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสองแคว อำเภอคอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2567

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลสองแคว	124,167.31	11,943.37	11,117.38	6,818.96	154,047.02	65,895.92	76,848.35	32,873.03
หมู่ที่ 1 แม่ขาน	120,964.94	1,135.46	5,980.24	39.84	128,120.48	57,942.77	74,669.52	33,769.46
หมู่ที่ 2 พุงท้อ	193,671.64	17,376.87	10,456.72	7,587.31	229,092.54	87,961.03	49,249.25	18,909.46
หมู่ที่ 3 ท่ามะโอ	124,541.48	14,986.03	9,468.12	7,876.42	156,872.05	64,149.46	132,510.93	54,187.50
หมู่ที่ 4 กลาง	158,488.73	4,056.86	16,551.47	10,024.51	189,121.57	88,285.58	125,845.59	58,747.14
หมู่ที่ 5 สองแคว	115,221.34	2,203.56	5,263.64	556.52	123,245.06	53,119.25	27,547.43	11,873.08
หมู่ที่ 6 หัวข่วง	107,298.39	5,865.32	11,340.48	5,872.98	130,377.18	55,271.01	45,382.66	19,239.15
หมู่ที่ 7 ป่าลาน	113,784.00	33,784.00	7,150.40	5,363.22	160,081.62	70,958.16	134,120.00	59,450.35
หมู่ที่ 8 สามหลัง	88,955.16	30,500.45	22,635.87	18,942.15	161,033.63	66,255.54	52,725.78	21,693.45

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 5,044 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลสองแคว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,100.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลสองแคว มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ขาน แม่น้ำปิง ลำน้ำเสื่อขึ้นลำเหมืองคำป่า ลำเหมืองสารภี และลำเหมืองหนองเย็น

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลสองแคว มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 18 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 8 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ms-silA ชุดดินแม่สาย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,267 ไร่ หรือร้อยละ 44.95 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Sai-sIA ชุดดินสันทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 92 ไร่ หรือร้อยละ 1.82 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Sai-fl-sIA ดินสันทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 560 ไร่ หรือร้อยละ 11.10 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 5 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Cm-sIA ชุดดินเชียงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 256 ไร่ หรือร้อยละ 5.08 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Cm-fsi-sIA ดินเชียงใหม่ที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslC ชุดดินแม่มริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Sp-sIB/d3c ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 101 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Sp-hb,vtkS-sB ดินสันป่าตองที่มีความอึดตัวเบสสูงและเป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 91 ไร่ หรือร้อยละ 1.80 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน U พื้นที่ชุมชน มีเนื้อที่ 1,498 ไร่ หรือร้อยละ 29.70 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 124 ไร่ หรือร้อยละ 2.46 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 91 ไร่ หรือร้อยละ 1.80 ของเนื้อที่ตำบล คือ ดินสันป่าตองที่มีความอึดตัวเบสสูงและเป็นทรายหนามาก (Sp-hb,vtkS) และปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินแม่มริม (Mr)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

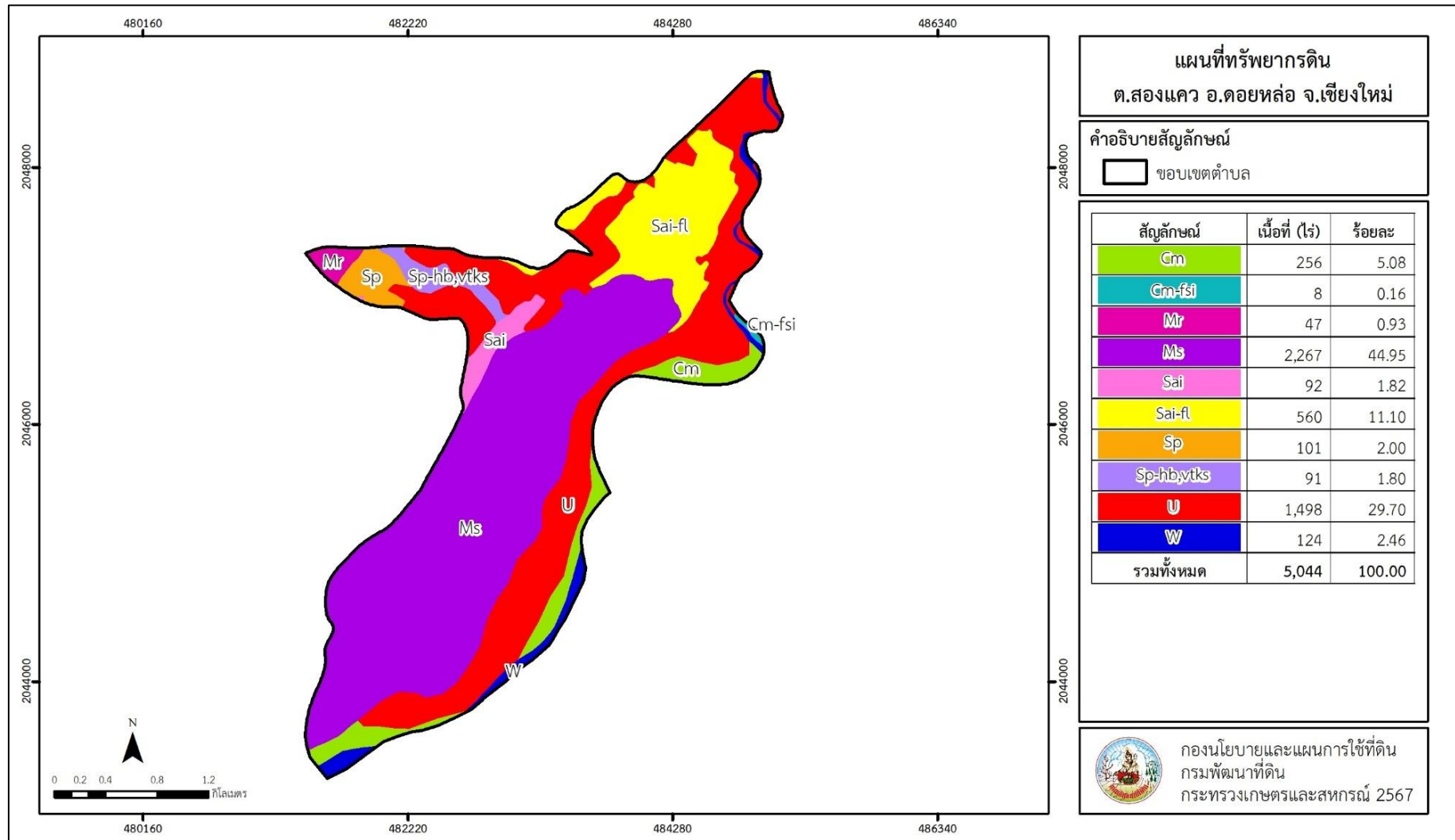

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Cm-sIA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	256	5.08
Cm-fsi-silA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-7.0	<2	-	8	0.16
Mr-gslC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	47	0.93
Ms-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	สูง	10-20	>75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	2,267	44.95
Sai-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	92	1.82
Sai-fl-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	560	11.10
Sp-sIB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	101	2.00
Sp-hb,vtkS-lsB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	91	1.80
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,498	29.70
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	124	2.46
รวมทั้งหมด											5,044	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2567)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลสองแคว คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรม
- 2) เนื้อดินเป็นดินทราย ร่วนปนทราย กักเก็บน้ำไม่อยู่
- 3) ดินตื้น
- 4) ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน
- 5) การชะล้างพังทลายของดิน
- 6) ดินบริเวณริมน้ำแม่ขานทรุด
- 7) ราคาข้าว ลำไย ตกต่ำ
- 8) น้ำท่วม ในฤดูฝน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลสองแคว มีความต้องการ 7 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) ต้องการให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐช่วยเหลือ ในด้านการวิเคราะห์ดิน
- 3) ต้องการให้ภาครัฐสร้างตลาดคอนกรีตเสริมเหล็ก บริเวณริมน้ำแม่ขาน
- 4) ภาครัฐช่วยควบคุมราคาปุ๋ย และสารเคมีทางการเกษตร
- 5) ต้องการรวมกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ข้าว และลำไย
- 6) ขอสนับสนุนระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และกล้าหญ้าแฝก
- 7) ภาครัฐประกันราคาข้าว และลำไย

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การใช้ที่ดินไม่ตรงกับศักยภาพ
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) นโยบายภาครัฐ การค้าเสรี

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) ใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่อง โดยขาดการจัดการดินที่เหมาะสม
- 2.2) ราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิตถูกควบคุมโดยนายทุน
- 2.3) ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ ไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ดินเสื่อมโทรม/ขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.2) ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน
- 3.3) ดินกักเก็บความชื้นไม่ได้
- 3.4) น้ำท่วม

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้
- 4.2) หนี้สินภาคการเกษตร
- 4.3) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

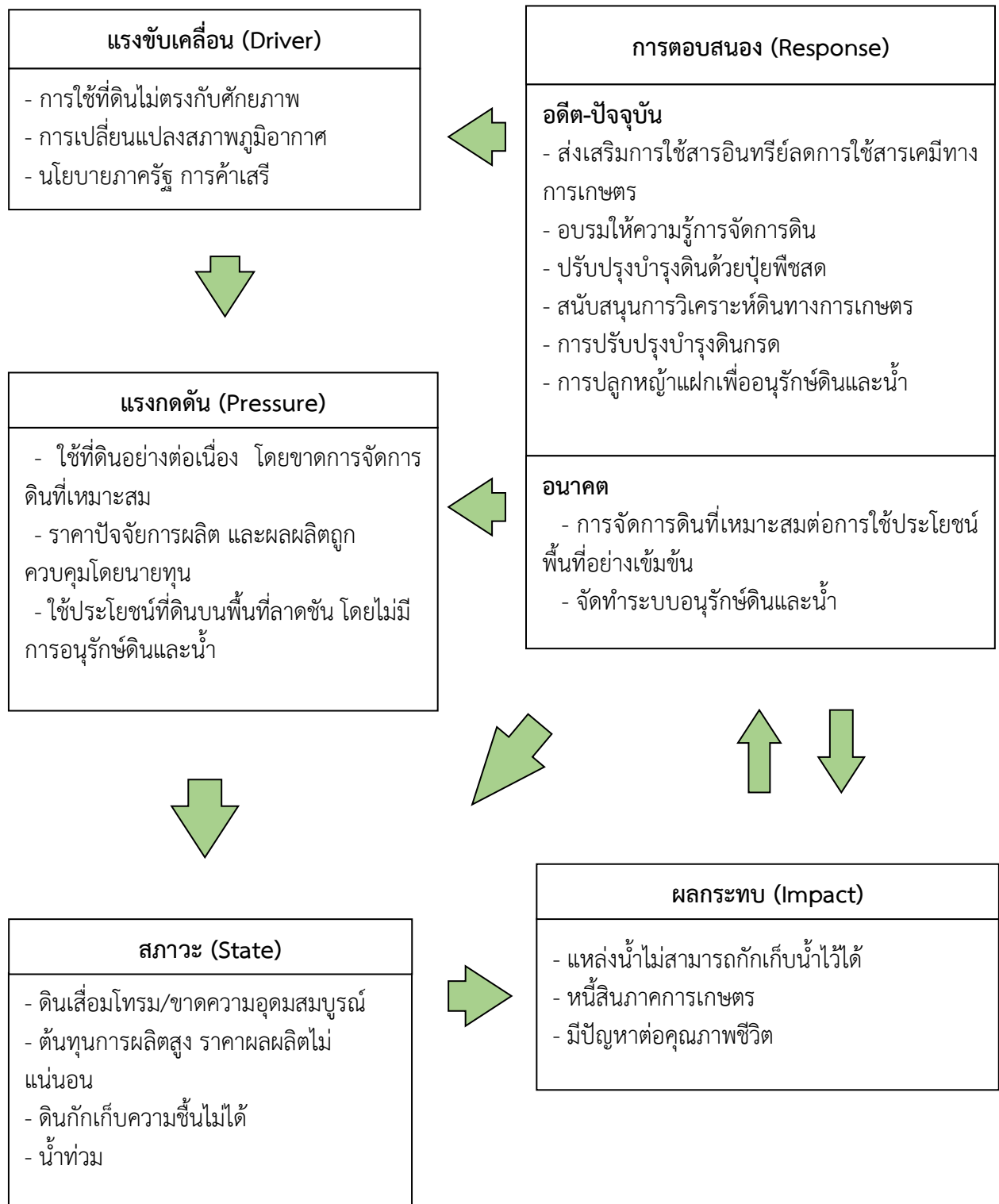
อดีต-ปัจจุบัน

- ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- อบรมให้ความรู้การจัดการดิน
- ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการวิเคราะห์ดินทางการเกษตร
- การปรับปรุงบำรุงดินกรด
- การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

อนาคต

- การจัดการดินที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเข้มข้น
- จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าว เกษตรกรจะปลูกข้าวในช่วงเดือนต้นเดือนมิถุนายน เก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกหอมหัวใหญ่ต่อ
- 2) ลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกลำไยตลอดทั้งปี ในช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกคือ ปลายฤดูฝน (กันยายนถึงตุลาคม) ซึ่งมีความชื้น ในดินและอากาศพอเหมาะ
- 3) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกพืชผัก ในช่วงฤดูฝน เช่น แตงกวา พริก มะเขือ

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ข้าว						ข้าว						
3. ลำไย	ลำไย											
2. พืชผัก	พืชผัก										พืชผัก	

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ลำไย ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยที่ดิน	ลำไย	ข้าว
Cm-fsi-silA	S2ns	S3o
Cm-slA	S2ns	S3o
Mr-gsIC	N	S3ewo
Ms-silA	S3o	S1
Sai-fl-slA	S3o	S2n
Sai-slA	S3o	S2n
Sp-hb,vtkS-lsB	S2ns	S3o
Sp-slB/d3c	S2ns	S3o

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง มีเนื้อที่ 2,986 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 59.20 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,770 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 25.09 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 1,034 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 20.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 34 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 89 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.76 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก แตงกวา ถั่วฝักยาว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้สัก

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,698 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 33.66 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,647 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 32.65 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 40 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.73 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 162 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

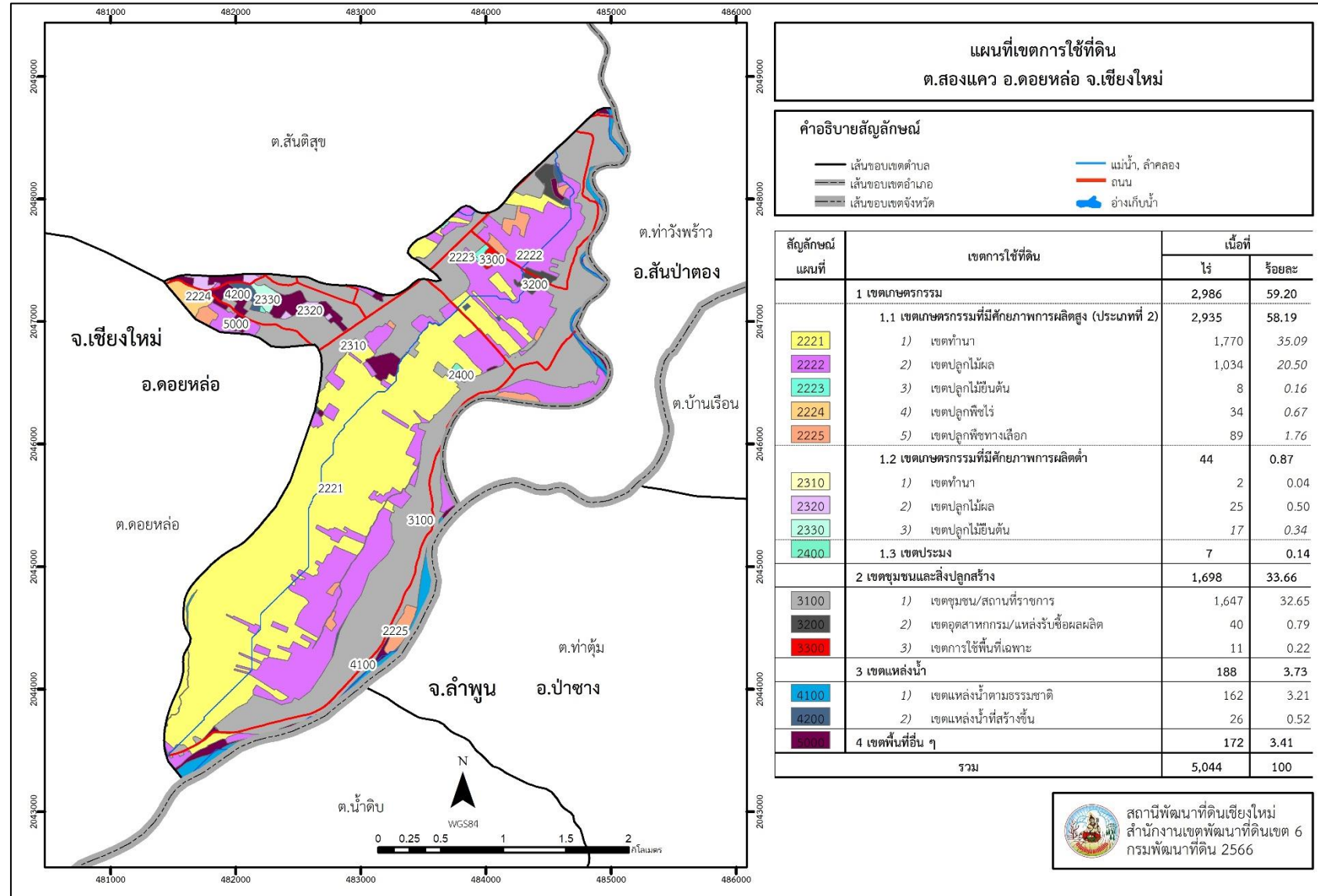
6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 172 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.41 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตเกษตรกรรม	2,986	59.20
	1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	2,935	58.19
2221	1) เขตทำนา	1,770	35.09
2222	2) เขตปลูกไม้ผล	1,034	20.50
2223	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	8	0.16
2224	4) เขตปลูกพืชไร่	34	0.67
2225	5) เขตปลูกพืชทางเลือก	89	1.76
	1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	44	0.87
2310	1) เขตทำนา	2	0.04
2320	2) เขตปลูกไม้ผล	25	0.50
23310	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	17	0.34
2400	1.3 เขตประมง	7	0.14
2	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,698	33.66
3100	1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,647	32.65
3200	2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	40	0.79
3300	3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	11	0.22
3	เขตแหล่งน้ำ	188	3.73
4100	1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	162	3.21
4200	2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	26	0.52
5000	4 เขตพื้นที่อื่น ๆ	172	3.41
รวม		5,044	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสองแคว อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลสองแคว ไปเสนอต่อเทศบาลตำบลสองแคว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- (2) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (3) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (5) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) งานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(5) การส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ (เทศบาลตำบลสองแคว)

(6) โครงการปลูกหญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก (เทศบาลตำบลสองแคว)

2) เขตปศุสัตว์และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

(1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (กรมปศุสัตว์)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

(1) ดาดคอนกรีตเสริมเหล็ก บริเวณริมน้ำแม่ขาน (กรมเจ้าท่า)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาของตำบลสองแคว ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์และการกักความชื้นของดิน (2) ปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน (3) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง และมีปัญหารองลงมา คือ ขาดองค์ความรู้การจัดการดินน้ำที่ถูกต้อง และปัญหาที่ดินขาดเอกสารสิทธิ์ โดยปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

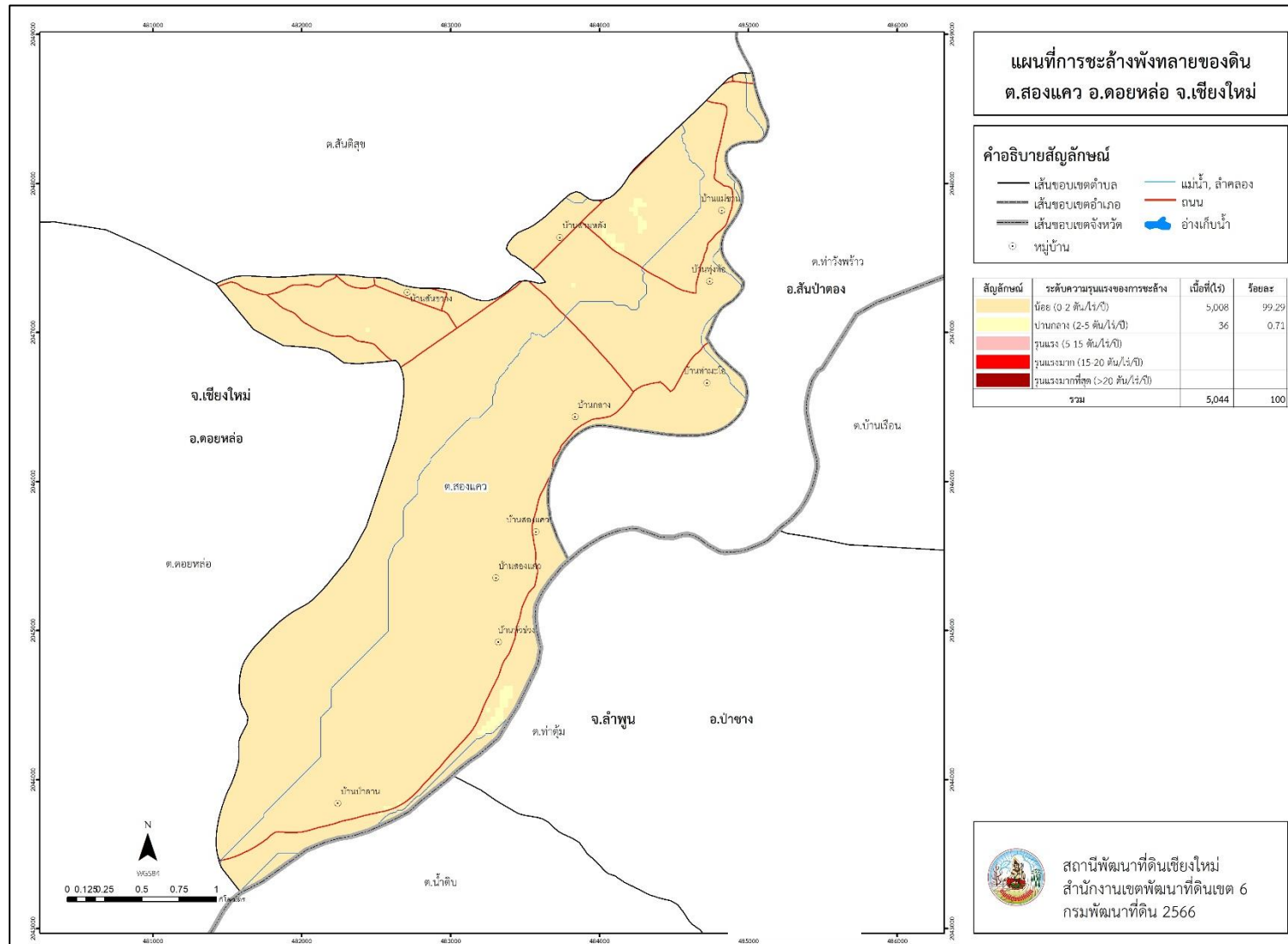
ในกรณีของปัญหาของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดินบริเวณริมน้ำแม่ขาน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น (4) ขาดความรู้การจัดการดิน โดยในพื้นที่ตำบลสองแควมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ถึงดินทราย บางพื้นที่ฤดูร้อนแล้งจัดและขาดแคลนน้ำ บางพื้นที่ฤดูฝนน้ำท่วมจากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ ปัญหาของความเสื่อมโทรมของดินที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีสูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกันเนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุสลายตัวไป

แนวทางการแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์ คือ การแนะนำให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร รวมถึงสนับสนุนและส่งเสริมการทำการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน และลดต้นทุนในการผลิตให้ลดลง

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ

สรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) สร้างตาดคอนกรีตเสริมเหล็ก บริเวณริมน้ำแม่ขาน (2) สร้างอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายเก็บน้ำ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างประปาภูเขาโดยส่งน้ำด้วยท่อ P.E. (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (5) ด้านการรวมกลุ่ม ตลาดศูนย์กลางของชุมชน เพื่อตอบสนอง ต่อความต้องการของชุมชนแบบครบวงจร

รูป 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสองแคว อำเภอคอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 1,772 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,665,700
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	51,200
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	13,600
	1.3 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	119,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	12,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์	34,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	900
	1.7 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	37,500
	1.8 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,680,000
	1.9 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	717,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	169,266
	2.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	169,266
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,059 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	105,900
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	38,400
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,200
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์	17,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	300
	1.5 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	15,000
	1.6 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	25,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 25 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.5 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	33,975 12,800 10,200 3,400 75 7,500
4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 34 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช 1.7 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	195,725 12,800 29,750 3,000 5,100 75 75,000 70,000
5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 89 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.4 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	29,025 12,800 8,500 225 7,500
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 2. การบริหารจัดการน้ำ	3,030,325 169,266
รวมแผนงาน/โครงการ		3,199,591

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.เขตเกษตรกรรม - เขตทำนา เนื้อที่ 1,772 ไร่ - เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,059 ไร่ - เขตปลูกไม้ยืนต้น 25 ไร่ - เขตปลูกพืชไร่ 34 ไร่ - เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 89 ไร่	1. โครงการใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (สำนักงานเกษตรอำเภอ กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. การลดต้นทุนและการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เช่น การทำปุ๋ยหมัก การใช้สารชีวภัณฑ์ การส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชน (สำนักงานเกษตรอำเภอ กรมส่งเสริมการเกษตร) 5. โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 6. โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 7. โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 8. ส่งเสริม สนับสนุน และการบริหารจัดการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (เทศบาลตำบลสองแคว) 9. โครงการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร (เทศบาลตำบลสองแคว) 10. โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในสังกัด กษ. และเทศบาลฯ) 11. โครงการระบบฐานข้อมูลทางการเกษตร โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผลไม้คุณภาพ (เทศบาลตำบลสองแคว) 12. โครงการจัดงานเทศกาลลำไยหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (เทศบาลตำบลสองแคว) 13. โครงการส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน (เทศบาลตำบลสองแคว) 14. โครงการผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสำรองในกรณีช่วยเหลือ พื้นฟู ดูแลเกษตรกรผู้ประสบภัย (เทศบาลตำบลสองแคว) 15. โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7.3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลสองแคว อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ /กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน															
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล /เขตปลูก ไม้ยืนต้น /เขตปลูก พืชไร่/เขตปลูก พืชทางเลือก	การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	50	50	50	50	50	250	25,600	25,600	25,600	25,600	25,600	128,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล /เขตปลูก ไม้ยืนต้น	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	6,800	6,800	6,800	6,800	6,800	34,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5	29,750	29,750.0	29,750.0	29,750.0	29,750	148,750	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น/ เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกพืชทางเลือก	การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	8	8	8	8	8	40	13,600	13,600	13,600	13,600	13,600	68,000	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น/ เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกพืชทางเลือก	การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และ ให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	ตัวอย่าง	100	100	100	100	100	500	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	-	200	-	300	-	500	-	700,000	-	1,050,000	-	1,750,000	พด.
เขตทำนา	โครงการส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	50	50	50	100	100	350	102,500	102,500	102,500	205,000	205,000	717,500	พด.
เขตปลูกไม้ผล	1.6 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ด้วยระบบ การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	กลุ่ม	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	25,000	25,000	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ														169,266	พด.
เขตทำนา	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	บ่อ	-	1	1	2	2	6	-	28,211	28,211	56,422	56,422	169,266	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลสองแคว. 2567. วิสัยทัศน์และพันธกิจ. แหล่งที่มา: <https://www.songkwae.go.th/content/safsffa>. 2 มิถุนายน 2567.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์